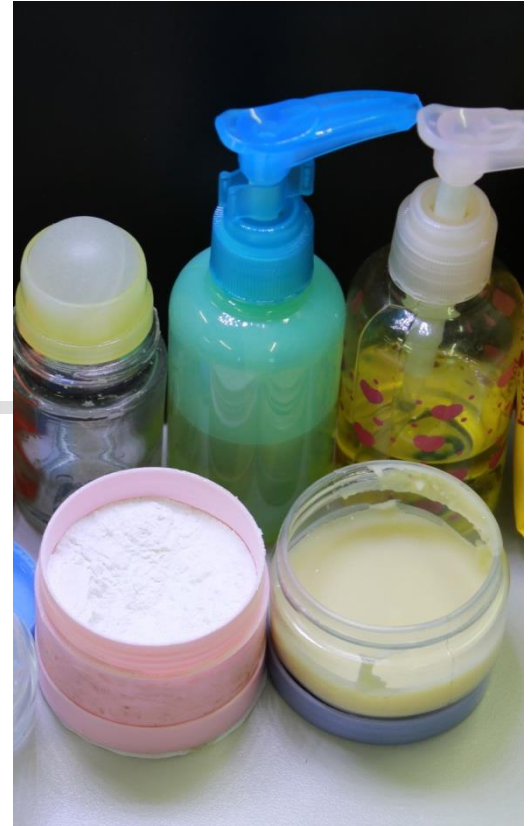

เครื่องสำอาง

คำจำกัดความของเครื่องสำอาง

มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมเครื่องสำอาง ได้ให้คำจำกัดความ เครื่องสำอางว่า เครื่องสำอางหมายถึง

1. ผลิตภัณฑ์สิ่งปรุงเพื่อใช้บนผิวหนังหรือส่วนใดส่วนหนึ่งของร่างกายมนุษย์ โดย ฤ ทา พ่น หรือโรย เป็นต้น เช่นในการทำความสะอาด ป้องกัน แต่งเสริมเพื่อความงามหรือเปลี่ยนแปลงรูปลักษณะ
2. สิ่งใด ๆ ที่ใช้เป็นส่วนผสมในผลิตภัณฑ์สิ่งปรุงที่กล่าวมาแล้วในข้อ 1.

คุณลักษณะของเครื่องสำอาง

เครื่องสำอางมีคุณลักษณะเฉพาะเด่นชัดที่ต่างจากผลิตภัณฑ์ยาสามประการ ดังนี้

1. จะต้องมิกลิ่นหอมชวนดม ผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางส่วนใหญ่จะให้สัมผัสทางจมูกเป็นครั้งแรก โดยผู้ซื้อจะเปิดจุกภาชนะออกสุดดมเป็นเริ่มแรก
2. ต้องมีลักษณะสวยงาม รวมทั้งลักษณะเนื้อหาต้องผลิตอย่างประณีตบรรจง การบรรจุหีบห่อมักมีการประดิษฐ์วิจิตรบรรจงทำให้น่าใช้
3. ต้องให้ความสะดวกแก่การใช้ และติดตัวได้ง่าย

ประเภทของเครื่องสำอาง

สามารถแบ่งประเภทของเครื่องสำอางตามวัตถุประสงค์การใช้ได้ดังนี้

1. เครื่องสำอางเพื่อการดูแลผิวพรรณ (**skin care cosmetics**)
ประเภทที่ใช้บ่อยในชีวิตประจำวัน ได้แก่
  - เครื่องสำอางประอรผิว
  - แป้งฝุ่นโรยตัว
  - เครื่องสำอางขจัดสิว ฝ้า
  - เครื่องสำอางระงับกลิ่นกาย
  - ผลิตภัณฑ์ทำให้ผิวขาว ป้องกันแสงแดด และใช้ภายหลังสัมผัสแสงแดด

ประเภทเครื่องสำอาง

2. เครื่องสำอางสำหรับทำความสะอาด (cleansing cosmetics) ได้แก่

- แชมพู ผลิตภัณฑ์นวดเส้นผมและปรับสภาพผม
- ผลิตภัณฑ์ทำความสะอาดใบหน้า
- ผลิตภัณฑ์ทำความสะอาดช่องปาก
- ผลิตภัณฑ์ทำความสะอาดร่างกาย

3. เครื่องสำอางสำหรับตกแต่ง (decorative cosmetics) เน้นการใช้ ตกแต่งใบหน้า ได้แก่

- ผลิตภัณฑ์พอกและลอกหน้า
- เครื่องสำอางรองพื้นแต่งหน้า
- แป้งผัดหน้า
- เครื่องสำอางสำหรับตกแต่งคิ้ว ตา แก้ม และปาก

ความจำเป็นในการใช้เครื่องสำอาง

- เพื่อให้ผิวดูเนียนและผุดผ่องขึ้น เช่น แป้งพัดหน้า
- ช่วยทำความสะอาดร่างกายและช่องปาก เช่น สบู่ ยาสีฟัน
- ช่วยกลบเกลื่อนใบหน้าให้ดูเป็นธรรมชาติ เช่น รองพื้น
- ช่วยตกแต่งทรงผมให้อยู่ทรงสวยงาม เช่น เจลหรือมูสแต่งผม
- ช่วยให้รู้สึกสบายผิว เช่น แป้งฝุ่นโรยตัว
- ช่วยให้จิตใจสดชื่น ผ่อนคลาย เนื่องจากเครื่องสำอางมักมีกลิ่นหอม

เครื่องสำอางเพื่อการดูแลผิวพรรณ

---

1. เครื่องสำอางประอรผิว

- คือเครื่องสำอางที่ช่วยเพิ่มความชุ่มชื้นแก่ผิวหนัง เช่น **moisturizing cream** (มอยซ์เจอไรซิงครีม)
- ส่วนประกอบหลักของเครื่องสำอางประอรผิว คือ สารเพิ่มความชุ่มชื้น (**moisturizer**) และสารเสริมน้ำมันหล่อเลี้ยงผิว

2. แป้งฝุ่นโรยตัว

- คือเครื่องสำอางที่ใช้เพื่อให้ผิวแห้ง สีน เย็น รู้สึกสบายตัว เพราะแป้งช่วยดูดซับเหงื่อ
- ส่วนประกอบหลักของแป้งฝุ่นโรยตัวคือ **Talcum**

เครื่องสำอางเพื่อการดูแลผิวพรรณ

3. เครื่องสำอางขจัดสิว ฝ้า

3.1 เครื่องสำอางขจัดสิว

สาเหตุของสิว เกิดจากต่อมไขมันใต้ผิวหนังมีสิ่งมากระตุ้น เช่น ฮอร์โมน ต่อมดังกล่าวเร่งการสร้างไขมันมากขึ้นทำให้ท่อไขมันขยายใหญ่ออก และสุดท้ายเกิดการตันท่อไขมันโป่งออกเป็นไมโครคอมิโตนหรือสิวที่ไม่อักเสบ ไขมันจะถูกขยับมาที่ช่องเปิดของสิวไม่อักเสบเรื่อยๆ ทำให้เชื้อจุลินทรีย์บนผิวหนัง ได้แก่

Propionibacterium acnes, *Staphyococcus alubus* และ *Pityrosporum ovale* เจริญอย่างรวดเร็ว จุลินทรีย์เหล่านี้อาศัยไขมันเป็นอาหารและสร้าง free fatty acid ซึ่งเป็นสารที่ทำให้เกิดการอักเสบของสิว

เครื่องสำอางขจัดสิว มักอยู่ในรูปเจล ครีม ซึ่งมีส่วนประกอบหลักคือสารที่ช่วยสลายคอมิโตน หรือสารฆ่าเชื้อจุลินทรีย์ ตัวอย่างเช่น Benzoyl peroxide gel

เครื่องสำอางเพื่อการดูแลผิวพรรณ

3.2 เครื่องสำอางขจัดฝ้า

- **ฝ้า** คือรอยคล้ำสีน้ำตาลอ่อนหรือเข้มบนผิวหนัง ทำให้ดูไม่สวยงาม มักเป็นบริเวณ โหนกแก้ม หน้าผาก ริมฝีปาก คางและเหนือคิ้ว ทั้งสองข้างเท่า ๆ กัน และขึ้นเป็นแถบหรือปื้น
- ส่วนใหญ่มักพบฝ้าในหญิงอายุระหว่าง **25-40** ปี สาเหตุของการเกิดฝ้า มีปัจจัยร่วมกัน 2 ประการ คือ
  - 1) การเสียสมดุลของการสร้างเมลานินของผิวหนัง ซึ่งเกิดจากฮอร์โมนในร่างกายเปลี่ยนแปลงไป เช่น วัยหมดประจำเดือน การตั้งครรภ์ การรับประทานยาคุมกำเนิด เป็นต้น
  - 2) มีตัวกระตุ้นการสร้างสีผิว คือแสงแดด

เครื่องสำอางเพื่อการดูแลผิวพรรณ

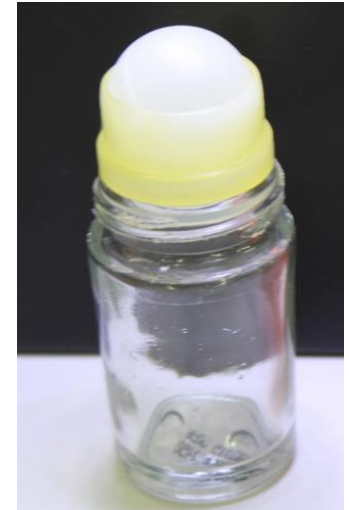
3.2 เครื่องสำอางจัดฝ้า (ต่อ)

- การขจัดฝ้าจึงควรแก้ที่ขบวนการสร้างสีผิว คือเลือกใช้สารที่สามารถหยุดหรือยับยั้งการสร้างเมลานินโดยไม่ทำให้เซลล์สร้างสีผิวดาย
- การป้องกันการเกิดฝ้าใหม่ ทำได้โดยหลีกเลี่ยงสิ่งกระตุ้นการสร้างเมลานิน เช่น การใช้ผลิตภัณฑ์ป้องกันแสงแดด และหลีกเลี่ยงการสัมผัสแสงแดดโดยเฉพาะแสงแดดในช่วง 9.00-15.00 น.
- ไฮโดรควิโนนผสมกรดวิตามินเอ เป็นตัวยาที่นิยมนำมาใช้รักษาฝ้า
  - ไฮโดรควิโนน สามารถหยุดยั้งการสร้างสีผิว
  - กรดวิตามินเอ สามารถเร่งให้สีผิวที่สร้างขึ้นมาแล้วหลุดลอกออกไปได้เร็วขึ้น

เครื่องสำอางเพื่อการดูแลผิวพรรณ

4. เครื่องสำอางระงับกลิ่นกาย

- เมื่อร่างกายขับเหงื่อ ไขมัน และ apocrine gland secretion ออกมามาก เชื้อจุลินทรีย์ที่อาศัยอยู่บนผิวหนังจะทำการย่อยสลายสารเหล่านี้ ได้สารพวกกรดไขมันระเหยได้สายโซ่สั้น สเตอรอยด์ระเหย เอมีน และแอมโมเนีย ซึ่งมีกลิ่นฉุนและระเหยง่าย ทำให้เกิดกลิ่นตัวหรือกลิ่นกายขึ้น
- เครื่องสำอางระงับกลิ่นกาย เป็นเครื่องสำอางที่ออกฤทธิ์โดยระงับการหลั่งเหงื่อ หรือฆ่าเชื้อจุลินทรีย์บนผิวหนัง ซึ่งเป็นสาเหตุของกลิ่นกาย
- เครื่องสำอางกลุ่มนี้มีหลากหลายรูปแบบ เช่น ลูกกลิ้ง แท่ง สติค และสเปรย์

เครื่องสำอางเพื่อการดูแลผิวพรรณ

5. ผลิตภัณฑ์ทำให้ผิวขาว ป้องกันแสงแดด และใช้ภายหลังสัมผัสแสงแดด

5.1 ผลิตภัณฑ์ทำให้ผิวขาว

เมลานินหรือเม็ดสีในผิวหนังทำหน้าที่เป็นทหารป้องกันผิวหนังจากแสงแดดมิให้เกิดการเผาไหม้หรือบวมแดงได้ โดยเมลานินจะดูดซับรังสี UV ในแสงแดดไว้ เมื่อผิวหนังถูกกระตุ้นโดยแสงแดด กระบวนการสร้างเม็ดสีผิวหรือเมลานินจะเกิดมากขึ้นทำให้ผิวเป็นสีเข้มกว่าปกติ เช่น นักกีฬากลางแจ้ง เกษตรกร เป็นต้น ซึ่งมีสีผิวคล้ำกว่าคนปกติเพราะระบบการสร้างเมลานินถูกกระตุ้นบ่อย ๆ

สารทำให้ผิวขาว (Skin whitening agent) แบ่งเป็น 4 ประเภทหลัก ได้แก่

- 1) สารเคลือบคลุม
- 2) สารป้องกันแสงแดด
- 3) สารออกซิไดเซออร์
- 4) สารต่อต้านกลไกการสร้างสีผิว

เครื่องสำอางเพื่อการดูแลผิวพรรณ

5.2 ผลิตภัณฑ์ป้องกันแสงแดด (Sunscreen)

- เป็นผลิตภัณฑ์ที่ใช้ทาก่อนถูกแสงแดดหรืออาบแดด เพื่อป้องกันผิวมิให้เป็นอันตรายจากแสงแดด บวมแดง พองและลอก เรียกว่าเกิดแดดเผา
- **การป้องกันแดดเผา (Sunburn)** ทำได้โดยการใช้ผลิตภัณฑ์ป้องกันแสงแดดทาผิวหนังเพื่อลดปริมาณรังสียูวีที่จะมาถึงผิวหนังโดยการสะท้อนหรือดูดกลืนรังสี แบ่งเป็น
  - 1) **การป้องกันโดยการสะท้อน** โดยการใช้สารที่เป็นตัวสะท้อนแสงป้องกันไม่ให้รังสียูวีสัมผัสผิวหนัง เช่น zinc oxide, titanium dioxide

เครื่องสำอางเพื่อการดูแลผิวพรรณ

5.2 ผลิตภัณฑ์ป้องกันแสงแดด (ต่อ)

2) การป้องกันโดยการดูดกลืน โดยใช้สารกันแดดที่เป็นสารเคมี ดูดกลืนรังสียูวีไว้และเกิดการถ่ายเทอิเล็กตรอน

สารกันแดดที่เป็นสารเคมี (Chemical sunscreens) ที่นำมาใช้ใน

ผลิตภัณฑ์ป้องกันแสงแดด ได้แก่ กลุ่มอนุพันธ์ของ cinnamates, อนุพันธ์ของ salicylates และอนุพันธ์ของ benzophenones เป็นต้น

เครื่องสำอางเพื่อการดูแลผิวพรรณ

5.3 ผลิตภัณฑ์ใช้ภายหลังสัมผัสแสงแดด

- เป็นผลิตภัณฑ์ที่ใช้เพื่อถนอมผิวภายหลังสัมผัสแสงแดดเพื่อมิให้ผิวเสีย ส่วนใหญ่มักเป็นการลดการอักเสบ การแพ้ หรือแก้ผิวแห้งหลุดลอกรวมทั้งข้อเสียของผิวอันเป็นผลจากแสงแดดให้ดีขึ้น
- ตัวอย่างสารที่นิยมใช้ในผลิตภัณฑ์ใช้ภายหลังสัมผัสแสงแดด
  - Citric acid triester ช่วยรักษาผิวที่ถูกทำลายโดยแสงแดดและชะลอความแก่
  - Carnosine และ urocanic acid ช่วยป้องกันและรักษาผิวหนังอักเสบจากแสงแดด

เครื่องสำอางสำหรับทำความสะอาด

1. แชมพู ผลิตภัณฑ์ทำความสะอาดและปรับสภาพผม

1.1 แชมพู

- **แชมพู** หมายถึงผลิตภัณฑ์ที่สามารถชำระล้างคราบไขมัน ฝุ่นละออง เหงื่อไคล และสิ่งสกปรกออกจากเส้นผมและหนังศีรษะได้ โดยไม่เป็นอันตรายต่อผู้ใช้
- **ส่วนประกอบหลักในแชมพู** ได้แก่ สารลดแรงตึงผิวซึ่งมีหน้าที่ทำความสะอาดเส้นผมและหนังศีรษะ สารทำให้เกิดฟอง สารเพิ่มความหนืดข้น สารแต่งสี สารแต่งกลิ่น (น้ำหอม) และสารกันเสีย

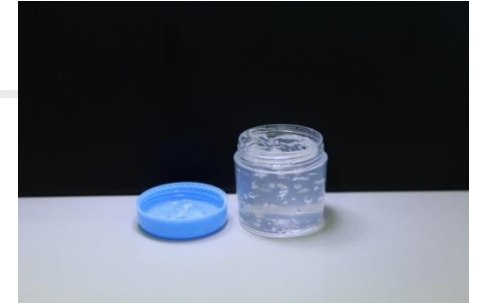

เครื่องสำอางสำหรับทำความสะอาด

1.2 ผลิตภัณฑ์นวดเส้นผม

- คือผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางที่ใช้ **นวดและล้างเส้นผมหลังสระผม** เพื่อแก้ไขสภาพเส้นผมภายหลังสระให้ **มีลักษณะอ่อนนุ่ม ไม่พันกันและหวีจัดทรงได้ง่าย** และ **มีการล้างออกด้วยน้ำเปล่าอีกครั้งหนึ่ง**
- **ส่วนประกอบหลักในผลิตภัณฑ์นวดเส้นผม** คือสารกระจุกวอก สารประเภทกรดอ่อน สารเสริมน้ำมันหล่อเลี้ยงเส้นผม สารให้ความชุ่มชื้น สารแต่งสี สารแต่งกลิ่น สารกันเสีย สารเพิ่มความหนืด
- **รูปแบบของผลิตภัณฑ์นวดเส้นผม** นิยมเตรียมในรูปแบบครีม จึงเรียกว่า **ครีมนวดผม** ซึ่งเป็นรูปแบบที่นิยมที่สุดเพราะสะดวกในการใช้และเกาะติดเส้นผมดี

เครื่องสำอางสำหรับทำความสะอาด

1.3 ผลิตภัณฑ์ปรับสภาพผม

- ผลิตภัณฑ์ปรับสภาพผม ไม่ใช่เครื่องสำอางสำหรับทำความสะอาดเส้นผม เพราะเป็นผลิตภัณฑ์ที่ใช้เพื่อให้เส้นผมมีความนุ่ม น่าสัมผัส เป็นประกายดูมีชีวิตชีวาและจัดทรงง่าย หรือใช้เพื่อแก้ปัญหาเส้นผมที่แตกปลายหรือถูกทำลายโดยน้ำยาฟอกสีผม น้ำยาดัดผม น้ำยาย้อมผม การเป่าผม รวมทั้งผมที่แห้งเสีย แตกเปราะ ขาดน้ำมันหล่อเลี้ยง
- ผลิตภัณฑ์ปรับสภาพผม นิยมเตรียมในรูปครีมหรือโลชั่นซึ่งไม่มีการล้างออกภายหลังใช้ โดยจะใช้เมื่อใดก็ได้
- ผลิตภัณฑ์ปรับสภาพผมมีจุดเด่นที่สารปรับสภาพผมซึ่งสามารถดูดซึมเข้าเส้นผมได้ด้วย เช่น collagen, sweet almond protein, milk casein, silicone oils เป็นต้น

เครื่องสำอางสำหรับทำความสะอาด

2. ผลิตภัณฑ์ทำความสะอาดใบหน้า

มีหลายประเภท ขอยกตัวอย่างประเภทหลัก ๆ โดยอาศัยหลักการทำความสะอาดผิวหนัง ดังนี้

2.1 ครีมล้างหน้า

- ประกอบด้วยน้ำ น้ำมัน และสารลดแรงตึงผิวที่เหมาะสม
- ครีมล้างหน้ามีหลายชนิด เช่น **Cold cream**, ครีมล้างหน้าชนิด **wash-off foam** หรือเรียกว่า**โฟมล้างหน้า** ซึ่งมีส่วนประกอบของสารชำระล้าง เวลาใช้จะเกิดฟองมากและทำให้เกิดเป็นฟิล์มบางมากบนผิวหนังเพื่อหล่อลื่น
- * มักใช้โฟมล้างหน้าแทนสบู่ก่อนและใช้ตามหลังครีมล้างหน้าชนิดต่าง ๆ อีกครั้งหนึ่ง

เครื่องสำอางสำหรับทำความสะอาด

2.2 โลชั่นทาหน้า

- จุดประสงค์ของการใช้โลชั่นทาหน้าคือเพื่อปรับรูขุมขน โดยใช้ทาหน้าภายหลังการล้างหน้าด้วยครีมหรือโฟมล้างหน้าเพื่อกระชับรูขุมขนซึ่งเปิดกว้างขณะล้างหน้า จึงอาจเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า **โลชั่นปรับสภาพผิว (โทนเนอร์)**
- นิยมเตรียมโทนเนอร์ในรูปสารละลายที่ประกอบด้วย น้ำ แอลกอฮอล์ สารช่วยปิดรูขุมขน สารฆ่าเชื้อจุลินทรีย์ อ่อน ๆ สารเพิ่มความชุ่มชื้น สารเสริมน้ำมันหล่อเลี้ยง ใบหน้า สารแต่งกลิ่นอ่อน ๆ และสารแต่งสีอ่อน ๆ

เครื่องสำอางสำหรับทำความสะอาด

2.3 ครีมนวดหน้า

- คือผลิตภัณฑ์ที่ใช้ทาใบหน้าพร้อมกับมีการนวดเพื่อกระตุ้นการหมุนเวียนโลหิต ทำให้เซลล์ผิวหนังมีการหายใจและเมทาบอลิซึมมากขึ้น จึงช่วยป้องกันการอุดตันของสิ่งสกปรกซึ่งเป็นบ่อเกิดของสิว และช่วยขจัดเซลล์ผิวที่ตายออกไป

เครื่องสำอางสำหรับทำความสะอาด

3. ผลิตภัณฑ์ทำความสะอาดช่องปาก

3.1 น้ำยาบ้วนปาก

- น้ำยาบ้วนปากเป็นเครื่องสำอางที่มีลักษณะเป็นสารละลายใสซึ่งมีน้ำเป็นส่วนประกอบหลัก ใช้เพื่อกำจัดกลิ่นปาก ให้ความสดชื่น และเป็นสารฆ่าเชื้อจุลินทรีย์ในช่องปาก และอาจป้องกันการเกิดคราบแบคทีเรียบนผิวฟันด้วย
- **ส่วนประกอบสำคัญในน้ำยาบ้วนปาก** คือ แอลกอฮอล์ กลีเซอริน สารให้ความหวานสังเคราะห์ สารลดแรงตึงผิว สารแต่งกลิ่นรส และสารแต่งสี อาจผสมสารที่ออกฤทธิ์ฆ่าเชื้อจุลินทรีย์ลงไปด้วย

เครื่องสำอางสำหรับทำความสะอาด

3.2 ยาสีฟัน

- เป็นผลิตภัณฑ์ที่ช่วยในการแปรงฟัน ช่วยขจัดแผ่นคราบฟันและเชื้อจุลินทรีย์ สำหรับยาสีฟันที่มีส่วนผสมของฟลูออไรด์ยังช่วยป้องกันฟันผุได้อีกด้วย
- ยาสีฟันยังมีผลด้านจิตใจ กล่าวคือช่วยสร้างความพอใจแก่ผู้ใช้เพราะให้ความรู้สึกสะอาด ลื่น และแปรงฟันได้คล่องกว่าการไม่ใช้ยาสีฟัน

เครื่องสำอางสำหรับทำความสะอาด

4. ผลิตภัณฑ์ทำความสะอาดร่างกาย

4.1 สบู่เหลว

- เป็นผลิตภัณฑ์ที่ใช้แทนสบู่อัดก้อนสำหรับผู้ที่มีผิวไวต่อสบู่ มีลักษณะเป็นของเหลวซึ่งเกิดฟองได้
- สบู่เหลวประกอบด้วยสารชำระล้าง สารให้น้ำมันหล่อเลี้ยงผิว สารเพิ่มฟอง น้ำหอม และผู้ผลิตบางรายอาจเติมสารฆ่าเชื้อโรคหรือสารสกัดจากพืชหรือน้ำมันหอมระเหยลงไปด้วยเพื่อผลบางประการ เช่น ลดการอักเสบ เป็นต้น

เครื่องสำอางสำหรับทำความสะอาด

4.2 โฟมอาบน้ำ

- เป็นผลิตภัณฑ์ที่ใช้สำหรับการอาบน้ำในอ่างโดยการตีกับน้ำให้เกิดฟอง
- ส่วนประกอบของโฟมอาบน้ำ ได้แก่ สารชำระล้างสังเคราะห์เพื่อช่วยทำความสะอาดร่างกายและป้องกันการเกิดคราบโคลนของสบู่ติดตัว และติดอ่างอาบน้ำ น้ำมันหอมระเหยที่ทำให้เกิดการผ่อนคลาย น้ำหอม สารแต่งสี สารทำให้ทึบแสง สารกันเสีย และสารสกัดจากพืช เป็นต้น

เครื่องสำอางสำหรับทำความสะอาด

4.3 น้ำมันสำหรับอาบน้ำ

- เป็นผลิตภัณฑ์ที่ใช้ผสมในน้ำเวลาอาบน้ำในอ่างเพื่อช่วยให้เกิดฟิล์มบาง ๆ บนผิว ช่วยหล่อลื่นผิวและป้องกันการสูญเสียน้ำจากผิวในคนที่ผิวแห้งแตกมาก เช่น ผิวคนชรา
- ผลิตภัณฑ์ชนิดนี้นิยมใช้มากในชาวตะวันตกซึ่งนิยมอาบน้ำร้อนในอ่างอาบน้ำ ซึ่งน้ำที่มีอุณหภูมิสูงกว่า 38°C ซึ่งจะทำให้ผิวแห้งได้
- ส่วนประกอบหลักในน้ำมันอาบน้ำได้แก่ น้ำมัน สารลดแรงตึงผิวน้ำหอม และสี

เครื่องสำอางสำหรับทำความสะอาด

4.4 สบู่อัดก้อน

- เป็นผลิตภัณฑ์ที่ใช้ชำระล้างหรือทำความสะอาดร่างกายซึ่งมีลักษณะเป็นก้อน ใช้ฟอกตัวหรือมือให้เกิดฟองเพื่อทำความสะอาด ส่วนใหญ่ผลิตจากสารชำระล้างประเภทสบู่
- ส่วนประกอบหลักในสบู่ก้อน ได้แก่ ไขมัน ด่าง น้ำหอม สารแต่งสี สารต้านออกซิเดชั่น อาจเติมสารฆ่าเชื้อโรคเพื่อกำจัดจุลินทรีย์อันเป็นสาเหตุของกลิ่นตัวลงไปในการผลิตสบู่ด้วย

เครื่องสำอางสำหรับตักแต่ง

เครื่องสำอางกลุ่มนี้เน้นการใช้ตักแต่งใบหน้าให้สวยงาม แบ่งเป็นประเภทดังนี้

1. ผลิตภัณฑ์พอกและลอกหน้า

- คือเครื่องสำอางที่ใช้ทาบนใบหน้าในลักษณะของเหลวหรือหนืดข้น แล้วปล่อยให้ทิ้งไว้จนแห้งก่อนล้างเช็ดหรือดึงลอกออกเป็นแผ่น
- **วัตถุประสงค์ในการใช้**
  - ✓ ช่วยให้ผิวหนังตึงเรียบขึ้น
  - ✓ ช่วยทำความสะอาดผิวหนัง เพราะช่วยดูดซับความสกปรก, คราบไขมัน, สิวเสี้ยน, สิวหัวปิด และเซลล์ตายบนใบหน้าเอาไว้ เมื่อเช็ดหรือลอกออก สิ่งสกปรกเหล่านี้จะถูกกำจัดออกไป
  - ✓ การใช้ผลิตภัณฑ์พอกและลอกหน้า ปรกติจะทิ้งไว้นาน 10-25 นาที จากนั้นจึงล้างออก

เครื่องสำอางสำหรับตักแต่ง

2. เครื่องสำอางรองพื้นแต่งหน้า

- เครื่องสำอางรองพื้นหรือรองพื้นแต่งหน้า มีจุดประสงค์ในการใช้ทาบนใบหน้า เพื่อตักแต่งผิว กลบหลุมและร่องรอยบนใบหน้า ก่อนใช้แป้งผัดหน้าทาทับ
- เครื่องสำอางประเภทนี้ประกอบด้วยอนุภาคของแข็ง เช่น ผงแป้ง เม็ดสี กระจายตัวในสารพื้นที่หนืด และอาจมีสารเพิ่มความชุ่มชื้นด้วย
- รูปแบบของเครื่องสำอางรองพื้นที่นิยมใช้มักเป็นแบบกึ่งแข็งกึ่งเหลวซึ่งบรรจุในตลับแบน ๆ หรือขวดพลาสติก และแบบรองพื้นชนิดอัดแข็ง

เครื่องสำอางสำหรับตักแต่ง

3. แป้งผัดหน้า

- แป้งผัดหน้าคือเครื่องสำอางสีขาว สีชมพู หรือสีอื่น ๆ ที่เหมาะสมกับผิวหน้าและลำคอ ใช้ทาผิวหน้าเพื่อให้ผิวหน้าเนียนก่อนใช้เครื่องสำอางแต่งแก้ม
- แป้งที่ดีจะทำให้ผิวน่านวลเป็นเวลานานพอควร สามารถปกคลุมริ้วรอยเล็ก ๆ น้อย ๆ และขจัดความมันบนใบหน้าได้

เครื่องสำอางสำหรับตักแต่ง

3. แป้งผัดหน้า (ต่อ)

ส่วนประกอบที่สำคัญของแป้งผัดหน้า

- ส่วนใหญ่เป็นเม็ดของแข็ง เช่น titanium dioxide, zinc oxide
- สารช่วยดูดซับ เพื่อช่วยดูดซับเหงื่อและความมันบนใบหน้า เช่น kaolin
- อาจมีสารที่มีคุณสมบัติทำให้ใบหน้าเปล่งปลั่งเช่น powder silk
- สารที่ทำให้มีสี คือเม็ดสีต่าง ๆ
- น้ำหอม

ประเภทของแป้งผัดหน้า แบ่งเป็นแป้งฝุ่นและแป้งอัดแข็ง ทั้งสองประเภทยัง

ส่วนประกอบเหมือนกันทุกประการ แต่แป้งอัดแข็งมีสารยึดเหนี่ยวทำให้ถูกอัดเป็นก้อนแข็งได้

เครื่องสำอางสำหรับตกแต่ง

4. เครื่องสำอางสำหรับตกแต่งคิ้ว ตา แก้ม และปาก

4.1 เครื่องสำอางตกแต่งคิ้ว

- เป็นเครื่องสำอางที่ช่วยแต่งขนคิ้วให้เด่นชัด ช่วยให้ผู้ที่ไม่มีขนคิ้วบางและอ่อนมีสีเข้มขึ้น
- พบว่าเครื่องสำอางแต่งคิ้วในรูปแบบแท่ง ทั้งชนิดสวมปลอกแบบลิปสติกและชนิดบรรจุในปลอกไม้เหมือนดินสอทั่วไป เป็นที่นิยมใช้มากกว่าประเภทอื่น

เครื่องสำอางสำหรับตักแต่ง

4.2 เครื่องสำอางตักแต่งตา

- 1) **อายแชโดว์** เป็นเครื่องสำอางที่ใช้แรเงาบริเวณหนังตาเพื่อให้ดวงตาดูใหญ่และสดใส
- 2) **มาสคาร่า** เป็นเครื่องสำอางที่ใช้ตักแต่งขนตาให้ขนตาดูดำและมีสี หรือเพื่อบำรุงให้ขนตาดูหนาและยาวขึ้น
- 3) **ขนตาปลอม** เป็นเครื่องสำอางที่ทำให้ขนตาดูสวยงามขึ้น โดยติดบนริมเปลือกตาเท่านั้นและต้องระวังมิให้เข้าขนัยน์ตา
- 4) **เครื่องสำอางใช้เขียนขอบตา** ใช้ภายหลังจากทาอายแชโดว์แล้ว เพื่อบรรเทาให้เด่นงาม อาจอยู่ในรูปดินสอเขียนขอบตาหรือดินสอสี หรืออาจเป็นของเหลว กึ่งหรือครีมที่มีสี ซึ่งต้องใช้แปรงช่วยในการแต่งขอบตา

เครื่องสำอางสำหรับตกแต่ง

4.3 เครื่องสำอางตกแต่งแก้ม

- **รูชหรือบลัชออน** คือเครื่องสำอางที่ใช้ตกแต่งแก้มให้มีสีสันสวยงาม และช่วยให้ใบหน้าดูมีสุขภาพดีและเปล่งปลั่ง มักใช้สีชมพูหรือแดงหรืออาจใช้สีแดงอมน้ำตาลไหม้
- รูชมีหลายประเภท รูชแบบแห้งนิยมใช้มากที่สุดเนื่องจากใช้สะดวก และมีส่วนประกอบในตำรับคล้ายแป้งผัดหน้า แต่ปริมาณเม็ดสีที่ใช้ในรูชแห้งจะมีมากกว่าแป้งผัดหน้า

เครื่องสำอางสำหรับตักแต่ง

4.4 เครื่องสำอางตักแต่งปาก (ลิปสติก)

- **ลิปสติก** เป็นเครื่องสำอางที่ให้สีและความชุ่มชื้นแก่ริมฝีปาก
- ส่วนประกอบหลักของลิปสติก ได้แก่ สีละลายในไขมัน ไขมัน และน้ำมัน ในปริมาณต่าง ๆ สารแต่งกลิ่นและรส และอาจเติมสารกันแดดลงไปด้วย
- ลิปสติกที่ไม่มีสี เรียกว่าลิปมัน หรือลิปกลอส

เครื่องสำอางจากสมุนไพร

การนำสมุนไพรไทยมาใช้เป็นส่วนผสมของเครื่องสำอาง สามารถแบ่งตามชนิดของเครื่องสำอาง ได้ดังนี้

- 1. ผลิตภัณฑ์เพื่อสุขอนามัยช่องปาก :** สมุนไพรสดหรือสารสกัดสมุนไพรที่นิยมใช้ ได้แก่ กานพลู สะเดาบ้าน ใบฝรั่ง ข่อย น้ำมันใบพลู ผักคราดหัวแหวน
- 2. ผลิตภัณฑ์ถนอมผิว :** สมุนไพรสดหรือสารสกัดสมุนไพรที่นิยมใช้ ได้แก่ ขมิ้น แดงกวา บัวบก ไพล มะขาม มะเขือเทศ ว่านหางจระเข้ กล้วยน้ำว่า หัวไชเท้า มังคุด
- 3. ผลิตภัณฑ์บำรุงเส้นผม :** สมุนไพรสดหรือสารสกัดสมุนไพรที่นิยมใช้ ได้แก่ มะกรูด ส้มป่อย ประคำดีควาย ขิง บวบขม บอระเพ็ด ฟ้าทะเลลายโจร มะพร้าว มะเฟือง ผักบุง ตะไคร้ ว่านหางจระเข้ ขี้เหล็ก

เครื่องสำอางจากสมุนไพร

---

4. ผลิตภัณฑ์ปรุงแต่งสีผม : สมุนไพรสดหรือสารสกัดสมุนไพรที่นิยมใช้ ได้แก่ เทียนกิ่ง (เฮนน่า) อัญชัน กะเม็ง ชบา ตำลึง

5. ผลิตภัณฑ์สுகุณธบำบัด (Aromatherapy product) : สมุนไพรสดหรือสารสกัดสมุนไพรที่นิยมใช้ ได้แก่ กุหลาบ มะลิลา กระจ่างา สายหยุด

บรรณานุกรม

- ชวาลินี อัสวเหม. **ผลิตภัณฑ์ระงับเหงื่อและขจัดกลิ่นตัว**. ใน: มัณฑนา ภาณุมาภรณ์, บรรณาธิการ. **ผลิตภัณฑ์เพื่อการดูแลผิวพรรณ**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์กรุงเทพเวชสาร; 2548. หน้า 123-135.
- พรสวรรค์ ดิษยบุตร. **สมุนไพรที่ใช้ในเครื่องสำอาง**. **เครื่องสำอางจากสมุนไพร**. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย; 2546, หน้า 15-16.
- พิมพ์ ลีลาพรพิสิฐ. **เครื่องสำอางเพื่อความสะอาด (ฉบับปรับปรุง)**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์; 2544.
- พิมพ์ ลีลาพรพิสิฐ. **เครื่องสำอางสำหรับผิวแห้ง ฉบับปรับปรุง**. พิมพ์ครั้งที่ 1. เชียงใหม่: คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่; 2544
- สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม. **รายชื่อมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม [ออนไลน์] 2561 [อ้างเมื่อ 14 มิถุนายน 2561]**. จาก https://www.tisi.go.th/website/standardlist/list_measures

บรรณานุกรม

- อรัญญา มโนสร้อย. เครื่องสำอาง เล่มที่ **1**. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์ ; 2533.
- อรัญญา มโนสร้อย. เครื่องสำอาง เล่มที่ **2**. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์ ; 2533.
- อรัญญา มโนสร้อย. เครื่องสำอาง เล่มที่ **3**. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์ ; 2532.
- Bensouilah J. Aetiology and management of acne vulgaris. **Int J Aroma** 2002; 12 (2): 99-104.
- Wilkinson JB, Moore RJ. **Harry's Cosmeticology**. 7th ed. London: George Godwin; 1982